

LBDIS

We know

PETRE MIHAI BĂCANU

BILET DE IEȘIRE

MEMORII DIN VREMEA CIUMEI

Prefață de Dennis Deletant

Postfață de Ștefan Niculescu Maier

EDITURA VREMEA

BUCUREȘTI

2024

Prefață de Dennis Deletant.....	5
Glosar.....	15
I. PRIVIRE ÎN VIAȚA MEA	17
Satul meu avea bancă	21
„Foaie verde de trifoi, cu chiaburii la gunoi”	24
O formă de protest.....	26
„Aeroportul”, Roghina, Planul Petrol și Operațiunea Unirea	29
Regimul nu-i ierta nici pe copii.....	33
Noul curs.....	36
Decuseară și Carandino	42
II. MASS-MEDIA: de-ar ști pasărea din colivie că poate zbura... ..	45
Jurnalism adevărat – pentru impresionarea străinătății	49
L-am cunoscut pe Nicolae Noica printr-un fier-beton.....	52
„Cârmaciul”, cu capul în jos	55
Presa tăcea, iar Ceaușeștii nu știau să tacă.....	60
„Își permit conserve pentru câini”	72
Melcodromul lui Poppa	73
Familia cu 21 de copii.....	77
Mama iubitoare nu suporta copiii cu malformații	78
Osipov Sinești și dintele șefului meu.....	81
Profitorii din presă.....	83
Primul proces de calomnie	86
A avut loc Bilanțul Neîntâmpat.....	87
Termopane	88
Nunți cu dar, dar mai ales „cu cântec”	89
Viespea	90

III. ZIARUL ILEGAL ȘI CONSECINȚELE LUI:

ARESTAREA.....	93
Maratonul anchetelor	97
24 ianuarie 1989.....	103
Celula.....	107
Matrița seamănă cu o tiparniță	110
N-am pierit în Gobi.....	116
Un nechezol al libertății	121
Mai bine cânta la flaut „Bolero”	125
Foaia urma să cadă din cer	128
Fițuica	130
O eschivă de la anchetă.....	134
România deghizată	136
„Una pe zi”	139
Cantina și șahul.....	146
Tânărul neliniștit.....	152
Tovarășul Alexe.....	154
Dovada nevinovăției: a rezistat la tortură.....	157
De la Berthelot citire, domnule Hatmanu: „Nu-ți vine să crezi ce lașitate domnește peste tot”	162
Aprobarea	165
Neîncrederea.....	167
Salvatorii montani.....	170
Planuri de măsuri.....	172
Savant, dar bandit cu „Reisefieber”	175
Stelian Popescu și moșnenii	183
„Mica”	185
Vocea și călătoriile	187
Arcul de Triumf (din carton).....	191
Vizitatori zburători	193
Înaltul patriotism și creatura.....	198
Harry Barnes: „Obicei, obicei”	204
Un „Gost” are 400 de tone	208
Fălșoenia furată	230
Strabon – (s-a) aruncat pe casa scării	232
Tre’be să ne spui TOTUL.....	238

Am vorbit în somn.....	244
„Trandafirii nu cresc în pustiu”.....	248
Nea Ionescu, cel cu garoafele și care vrea să cânte în <i>Traviata</i>	252
S-au înmulțit „sursele”.....	255
Aprobare pentru Everest.....	259
„Confiscare specială în vederea distrugerii”.....	265
Posibili înlocuitori.....	269
Persoane „punctate”.....	272
„Obiectiva” Berta, „obiectiva” Carmen și un mare om: Zorel Filipescu.....	278
Deportarea colegilor.....	282
Un singur admirator sincer: Tovul.....	285
Disponibilități antiprezidențiale.....	293
În Salonul TBC.....	298
Anticoncepționale.....	303
„Măsuri combinative”.....	309
513 pagini „redate”.....	314
Ședința de recurs s-a desfășurat în liniște.....	321

IV. „PARADISUL” SOCIALIST: absurdul comun

și comunul absurd.....	331
„Jos Ceaușescu” pe lopețile „Inima lui Stalin”.....	335
Vițelul s-a născut mort.....	339
Jneapănul.....	342
Pompe pentru centrala atomică.....	344
Electronică pentru coteț.....	346
Altarele înjosirii.....	347
Cum erau furați crenvurștii cu viteză cosmică.....	349
Cel mai scump hotel din lume.....	352
Fumul o luase razna.....	354
Proba cu dricul.....	355
Ceferiștii-pescari de la Neptun.....	356
Macabră.....	357
Poziția navelor și armele sub embargo.....	359
Calul lui Sile și liceul.....	361

Perele și gardul.....	We know.....	363
Natura pe moarte și omul cu memorie.....		365
Strada cu pavele de lemn.....		368
Un barometru al eficienței – usturoiul.....		369
Funicularul lui Botezan.....		373
Lapte pentru pisică		375
V. CEAUȘESCU ȘI GAȘCA LUI.....		377
Falsa disidență.....		381
Hitler – „geniu strategic”;		
Ceaușescu – „conducător de geniu”		385
Patrioții și „mărgăritarele”		390
Doar în carele alegorice: „Ocrotim vânatul”		395
Aventura montană		403
Coadă vacii lui Ceaușescu		405
Scorul secolului: 18-0.....		407
Cum deveniai procuror-general.....		412
„Nu știe să facă nimic”		417
O cronologie, „tamponul” și „duhoarea” regimului totalitar.....		420
VI. RĂGAZ PENTRU ÎNDOIALĂ		427
Doar păianjenul m-a înțeles.....		431
Am scăpat de ochiul polifemic.....		439
Două sute? Cam puțini?.....		448
Am recuperat matrița		452
Anchetatorul devine anchetat.....		456
Păcălitorul păcălit		460
Obiectiva „Rodica” și-a luat rînd la lapte.....		468
Fără „isme”!		473
„Notă”		482
După 35 de ani (postfață de Ștefan Niculescu Maier)		483

Homorâciu este un sat prahovean în zona premon-tană. Am aflat de trecutul istoric al satului meu, nu de la școală, cum era firesc, ci de la tata. Am aflat de situl istoric Cetățuia din fața casei. Îmi imaginam mereu cetatea dacică de pe Cetățuie. În 1602, Stroe Buzescu l-a învins pe Mârza, cumnatul hanului tătar, aproape de Valea lui Dragomir, de la intrarea în sat. Ștefan cel Mare a cucerit Cetatea Teleajenului, ca să impună Țării Românești un domn antiotoman. În 1744 căpitanul Iani a zidit biserica din Homorâciu. La cutremurul din 1812 s-a dărâmat turla din mijloc, din zid, fiind înlocuită cu una din lemn, care rezistă și astăzi. Homorâcenii sunt urmași ai ardele-nilor refugiați din Transilvania anului 1848. Denumirea vine de la ungurescul „homor” – repede, deal repede, abrupt, cu pante „repezi”.

În 1896 (una mie opt sute nouăzeci și șase), satul avea bancă. Cea mai impozantă clădire din sat (în față erau birourile, mari și elegante, în spate o sală de ședințe pentru acționari). Banca „Teleajenul” era rezultatul unei activități economice – fabrică de mobilă curbată, gatere, mori, topitorii de in, darace, cărămidării, cuptoare de var, cărbunării. Când au venit comuniștii la putere, au desființat banca sau, mai bine zis, au „contopit-o” în altele luate în stăpânire. Pe cea din Homorâciu au transformat-o în sală de cinema. Filme indiene, dar mai ales sovietice, cu nemți idioti și comuniști ingenioși. Și „Jurnale”, cu colectivști vioi și căruțe defilând, pline cu recolte bogate. Viața românilor era înțesată de eveni-mente și sărbători sovietice.

LIBRIS.ro
Ai mei au fost printre ultimii din sat care au luat un credit de la bancă, pentru a înființa o livadă de meri și pruni. După desființarea băncii, ratele au fost transferate la Ploiești, la un fel de cooperativă, care le-a impus condiții draconice. Mama creștea curcani. Toca urzici toată ziua, îi îndopa, iar toamna se ducea să livreze curcanii la stat, în contul datoriei care tot creștea. Când ajungea acasă, plângea că n-a putut să ne taie și nouă o pasăre și că n-avea bani să ne cumpere ghete. Eram modest îmbrăcați, dar curați.

Mai sus de Homorâciu, deci mai la munte, se află comuna Măneciu. Măneciu-Ungureni și Măneciu-Pământeni. În zona mea cooperativizarea agriculturii a dat repede faliment, deși regimul se lăuda cu „cooperativizarea largă din zonele de deal și munte”. Comuniștii, să nu se acopere complet de rușine, au transformat CAP-urile abia înființate în întovărășiri zootehnice, înscriindu-i pe oameni cu anasâna în ele. Curând aveau să falimenteze și acestea. Din peste 10.000 de oi strânse în „întovărășire” de la țărani, au mai rămas 28. Homorâcenii ajunseseră să-i mituiască pe ciobani, ca să-i scape de oi: *le-a mâncat lupul, au căzut în râpă...* Erau bucuroși că au scăpat de oile la care, până nu de mult, țineau ca la copii. Întovărășirile se ridiculizau singure. Tata – devenit între timp, din notar de primărie, casier la întovărășire – a fost în comisia de lichidare: faliment total. Oamenii au luat drumul Ploieștiului, transformându-se în navetiști. Agricultură particulară rămăsese cu doar câteva procente din terenul agricol al României.

Totuși, în zonă, chiar spre munte, a rămas CAP Măneciu-Pământeni. Secretul: eroii din Primul Război Mondial fuseseră împroprietăriți cu pământ în zona Buzău. Țăranii s-au bucurat când au primit pământ pentru bravura lor, dar repede a venit acapararea colectivistă. CAP Măneciu avea, deci, teren arabil.

În una dintre penitențele mele – când eram „vărsat” la secția agrară a „României libere” – mi-am propus să scriu și un reportaj despre CAP Măneciu, în care statul tot pompa bani numai ca să nu recunoască falimentul agriculturii socialiste. Nu m-am abținut de la câteva „strâmbe”. Se folosea trocul, schimbul: cei din Măneciu duceau la câmp, la Buzău, binale (căpriori din brad pentru acoperișuri), pe care le dădeau pe cereale. L-am prezentat ca pe un mod de supraviețuire, când de fapt era falimentar. Cooperatorii erau duși la prășit, la terenurile buzoiene, în camioane de vite; acolo stăteau în bordeie și, după ce munceau toată vara, toamna se trezeau că li s-a furat recolta. Pământul acesta era, de fapt, proprietatea nimănui.

Țăranii din Prahova mai știau câte ceva și despre asemănarea cu falimentul răsunător al falansterului de la Scăieni prin anii 1835.

Știți cum se numea CAP-ul din Măneciu? „Drumul belșugului”.

Prima întâlnire cu represiunea comunistă a fost devreme. Copil fiind, mă jucam cu fata boierului, de vârsta mea. Prin martie '49 o întrebam pe mama: „Unde a dispărut Luminița?”.

Mama se fâstâcea și-mi dădea fel de fel de explicații: a plecat la spital, stă un timp la o mătușă, s-au despărțit părinții... Peste ani, am aflat de ce îmi ascundea mama adevărul: era un delict să spui că o familie a fost deportată. Mircea Gaftoescu fusese ofițer, făcuse războiul (participase la celebra bătălie de la „Cotul Donului”; pentru Armata a III-a și a IV-a Română, Cotul Donului a fost un dezastru), apoi s-a reînscris la drept. La terminarea facultății începuse să practice avocatura. Soția sa era farmacistă (în afară de farmacie, satul mai avea vreo 12 brutării și zece măcelării).

Trei frați Gaftoescu posedau cam 100 de hectare. După '45, o familie nu trebuia să aibă mai mult de 50 ha. Totuși, au fost catalogați la grămadă, moșieri. Tatăl Luminiței avea de fapt câteva hectare de șes, restul niște coaste.

Înainte de fatidicul martie 1949, câțiva „tovarăși” au dat năvală în curte, să arunce o privire: „Uite, uite, ce de găini!”... Au fost luați, într-o noapte, după ce „comisia” a făcut un „inventar” și s-a întocmit un proces-verbal: 3 găini. Șeful de post i-a dus cu o căruță la Vălenii de Munte, iar de aici, cu alți „boieri” și „burjuii”, la Ploiești, doar cu o bocceluță. Le-au luat și ceasurile de la mâini. Punct final: un bordei dintr-un sat apărut peste noapte – Lățești, de pe lângă Fetești, pe brațul Borcea. Comunismul triumfa: „Foaie verde de trifoi, cu chiaburii la gunoi”... Au plecat doar cu un rucsac, în care și-au luat toată viața lor. „Pân-la unul să piară dujmanii po-po-ru-lui!”.

Farmacista era însărcinată, iar în iunie a născut. La ceva timp, până și comuniștii și-au dat seama că au

nevoie de farmaciști. Au rechemat-o, soțul ei rămânând în continuare deportat. Homorâcenii și-au adus aminte cum farmacistul a împărțit tuturor familiilor cu copii laptele praf și zahărul primite în lădițe de la americani. Oamenii știau că fuseseră trimise de Truman.

Revenită la Homorâciu, farmacistul l-a văzut pe un membru al „comisiei” cum se plimba țanțoș cu geanta de avocat a deportatului. Toate bunurile rămase în casă au fost și ele împărțite între membrii „comisiei” (de deportare): mobilă, lenjerie, covoare, tablouri, dar și o tavă mare de argint și 12 pahare de cristal primite la căsătorie. Dezchiaburire! Eficiență printre activiști: „câți chiaburi ați arestat?”.

Au existat țărani care s-au prezentat singuri la închisoare – n-aveau cu ce să însămânțeze; nu mai aveau cereale nici pentru sămânță.

Vagabonzii satelor au ajuns primari. Satele au ajuns pe mâna leneșilor.

Mă irita tăcerea familiei mele. Cine au fost bunicii, de ce părinții se feresc să vorbească cu noi toate cele, de ce uneori vorbesc în șoaptă?

Tata, observând că mă deranjează secretomania, mi-a explicat, clar, că noi, copiii, nu trebuie să știm nimic din ceea ce ar putea aduce necazuri familiei. Mama: voi nu trebuie să știți lucruri de oameni mari, ce spun și ce gândesc părinții! Știau ei ce știau, că adevărurile securistice ieșeau și din gurile copiilor (la CNSAS se află dovezi că au existat 12.000 de copii racolați de Securitate).

Am păstrat în memoria de preșcolar imaginea cărților din bibliotecă. Le atingeam (nu știam încă să citesc), mai ales pe cele legate în piele de vițel. Îmi alunecau degetele pe coperti. Când m-am mărit și căpătasem poftă de citit, iar în rafturi nu găseam decât cărți cu Marx, Lenin, Makarenko ori despre cultura cartofului și ceva tratate de drept ale tatei, am izbucnit într-o zi: „Bine, măi, tată, unde sunt toate acele cărți de care îmi aduc aminte că le aveam în bibliotecă?”.

Am fost marcat când tata și-a călcat pe inimă și mi-a povestit cum a scos din casă teancuri întregi de cărți – volume esențiale ale literaturii române și universale – și le-a dat foc în curte, la îndemnul prietenului său, doctorul. Nici nu știai ce să păstrezi. La o eventuală percheziție, securiștii aveau o listă tipărită, de aproape 500 de pagini, cu titlurile de publicații și cărți interzise, „necorespunzătoare”. Deși aveau această cărțuție cu ce trebuie epurat, au existat și cazuri când vreun incult a găsit metoda lui pentru „stârpirea cărților reacționare” – una da, patru ba. Se făceau arestări pentru o carte cu poezii de Arghezi, găsită în bibliotecă. În listă se afla și „Istoria literaturii române” a lui George Călinescu, care îi fusese profesor de liceu tatei. Avea o dedicație din partea autorului. Unde să exilezi

cărțile? Era mai grav dacă te prindeau că le-ai ascuns în altă parte. Bibliotecile erau epurate și ele.

Tata era chemat tot mai des la Securitate, la Vălenii de Munte. Mama ne spunea că se duce la spital. Odată, când a revenit acasă, i-am văzut cămașa plină de sânge. Avusese hemoptizii de mai multe ori, dar parcă niciuna așa de gravă. Ne-a explicat atunci unde se tot ducea la Văleni. După o anchetă îndelungată și dură, a vărsat un lighean de sânge. Securiștii s-au speriat să nu moară în biroul lor și l-au scos în stradă. De atunci nu l-au mai chemat. Și-or fi zis că oricum moare.

Tata, întors de la Securitate – a fost prima mea amintire politică.

Tocmai atunci a fost chemat la spart piatră pe marginea șoselei. Avea „cotă”: patru grămezi pe zi. I-ar fi fost imposibil să meargă pe jos câțiva kilometri, până la locul unde era descărcată piatra. Mă duceam eu la spart, înarmat cu un ciocan cu coadă lungă. Tot în regim de „cotă”, cei cu boi și cai cărau piatră din prundul Teleajenului sau Crasnei.

Tata avea un prieten într-o comună de peste deal, la Bertea. Enăchescu se numea. Familia sa a intrat în vizorul Securității. Enăchescu le spunea anchetatorilor că neamul lui descinde din moșneni. „A, plod de moșier” – a replicat securistul. I-au alungat din locuință. A luat ființă „Casa de nașteri”. Într-o cameră dormea moașa, în antreu câinele, iar în altă cameră găinile. Unul dintre fiii Enăchescu a reușit să se reinstaleze în beciul casei părintești, să planteze în curte meri și pruni și să supraviețuiască astfel cotelor anuale – în zona noastră, cam 2.500 litri de lapte, 250 de ouă. Într-o dimineață, președintele Sfatului Popular a găsit pe ușa biroului o găină moartă și un bilețel, naiv, dar cu tâlc, din partea uneia care contesta „colectările de cote”:

„Am venit și m-am spânzurat, la voi, de ușă,/ Numai cu două boabe în gușă,/ Ca să nu vă mai dau vouă/ Două sute cincizeci de ouă”.

Atunci am realizat ce înseamnă chipul protestului.
Dar să nu trec peste devastatoarele bombardamente
americane, care au prevestit ieșirea României din războiul
antisovietic. Războiul? Să se termine mai repede!

Războiul a încetinit construcția casei noastre. Materiale se găseau tot mai greu. Pentru acoperișul casei, din țiglă, era nevoie de câteva foi de tablă pentru dolii, care se formează la întâlnirea a două plase de acoperiș. Nu se găseau pe nicăieri. Meșterul renunțase la mai multe dolii, dar tot mai era nevoie de tablă pentru una, pe care n-a reușit s-o suprime. Când m-am mărit – cred că aveam 14 ani –, tata mi-a spus povestea doliei.

Meșterul, care nu găsea o folie de tablă, a apelat la... avion.

Ploieștiul a fost serios bombardat de Aliați, din cauza rafinăriilor sale: complexele petroliere Dacia Română Concordia, Româno-Americană, Creditul Minier, Standard Oil, Astra Română, Unirea, Steaua Română. Erau vizate și triajele Ploieștiului. În afară de rafinăriile de carton, ridicate să distragă atenția piloților, orașul și împrejurimile erau înțesate de baterii antiaeriene. Masiivele „Liberator”, care de obicei veneau razant, mai erau și atinse. Atunci piloții căutau un teren pe care să aterizeze de urgență. Cel mai indicat era izlazul comunal de la Homorâciu, de pe „Roghină”, la 35 de km, vizibil imediat ce treceau de Ploiești. Dacă avionul reușea aterizarea forțată, echipajele se salvau și încercau să se ascundă. Tata s-a gândit să nu-i mai lase să plece aiurea, fiind repede prinși. Aviatorii erau la început neîncredători în privitorii curioși, apoi își dădeau seama că vor să-i ajute, că sunt prietenoși. Important era că trăiau. Zburând prea jos, n-au putut să se parașuteze și au ales aterizarea. Țăranii veniseră cu copiii și nu aveau arme să tragă în ei. Se întrebau – „cum de-au scăpat din avionul ciuruit, zdrențuit?”. Aviatorii au fost ascunși în sat. Ce

complicat a fost să li se găsească îmbrăcări! Acțiunea a primit sprijin și de la foarte mulți ploieșteni și bucureșteni refugiați, pe unde au reușit, între Vălenii de Munte și Cheia. Aviatorii s-au bucurat în sat de un tratament nesperat. Complicată a fost și recuperarea echipajelor care nu mai erau în viață și organizarea celor creștinești.

Când au apărut ofițerii Gestapo, tata i-a invitat în primărie și i-a întrebat într-o germană aproximativă dacă vorbește vreunul franceză. A început să le turuie în franceză – nimic. Apoi în greaca veche – nimic. A încercat și în latină. Gestapoviștii au început să râdă, să se distreze pe seama notarului care nu se mai oprea în a le spune în latină că în sat nu-i nici picior de american sau englez, gesticulând în același timp. Într-un târziu, au reușit să înțeleagă câte ceva din germana pe care le-o livra cu fârâita, numai cât era necesar, să nu intre în amănunte.

Până la urmă, nemții au plecat. În fiecare seară aviatorii erau mutați în alte poduri cu fân. La un moment dat, aceștia au dispărut, pur și simplu, din sat. Cam la o lună de la eveniment, tata a primit un mesaj de la un bucureștean: aviatorii americani au ajuns într-un lagăr de lângă Capitală.

De la unul din aceste avioane, de pe Roghină, meșterul de acoperișuri a demontat o tablă pentru dolie. Mi-a părut rău că n-am recuperat-o în urmă cu 15 ani, când am refăcut casa părintească. Poate aș fi descoperit și cum se numea avionul. Sigur a fost o „fortăreață zburătoare” – B24 Liberator.

Pe traseul București-Ploiești opresc adesea la km 32 să aprind o lumânare, la mormintele din Cimitirul Britanic, unde se odihnesc eroii englezi și americani. De fiecare dată mă impresionează vârsta unor servanți: 17-18 ani. Ce tineri!

Aveam aproape trei ani. Rețin, vag, cerul înnegrit de „păsări”. Uriașe. Mă jucam cu un viitor coleg de școală primară, Ionel Munteanu, și acesta striga: „Atele! Atele!”

– adică „Altele, altele!“! Cerul roia de avioane. Erau peste tot. Uneori explodau în bucăți. Așa mi le-am imaginat – păsări – și când mi-a povestit tata despre bombardament. Curios, când am început să-mi improvizez jucării, prima a fost un avion, pe care l-am cioplit singur. Mai târziu, am descoperit la copiii mai mari panglici metalice, fâșii din aluminiu, cam de o jumătate de metru, din care confecționam un fel de steag șuierător – dacic. Alergam și „instalația” scliffea în noapte și șuiera. Fuseseră găsite pachete întregi în avion. Am aflat, după ani, că bruiiau radarele, după ce formau un nor metalic.

Jay A. Stout, autorul cărții *Fortăreața Ploiești*, relatează atacul asupra rafinăriei „Xenia”, condus de locotenentul Russel Christensen, care purta în buzunar o cărticică cu inscripția „Să te ferească de orice rele”: „Christensen și restul echipajului au fost întâmpinați de artileria antiaeriană. Când formația s-a apropiat de Homorâciu-Ploiești – dinspre sud-est – aviatorii au văzut nori deși de foc antiaerian, negru, în dreapta lor – o masă de flori negre care se desfăceau, pline de scântei la interior. Peste câteva minute au ajuns la Ploiești și au virat spre sud, direct către norii ucigași... Christensen nu mai văzuse în viața lui un asemenea flack”.

Roghina devenise ultimul loc în care avioanele atinse mai puteau ateriza înainte de a se zdrobi de munți.

Mihai Pelin, coleg cu noi, cândva, întru gazetărie (cel care s-a remarcat prin scrierile sale inspirate din preceptele securistice și arhive, la care a avut acces, selectiv, prin grija noului SRI) a scris un articol într-un almanah, în 1985, și a insistat pe tema distrugerii sistematice a așezărilor umane, pentru a se obține capitularea fără condiții. Or, mitralierea populației era interzisă de conducătorii aviației americane... Unele bombardamente din afara rafinăriilor, chiar și cel din 4 aprilie, s-au datorat erorilor de navigație, inerente la tehnologia de atunci.